BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr. Wilno, dnia 16 października 1936 r. 1518.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. STAŁE POSELSTWO LITEWSKIE PRZY LIDZE NARODÓW. "Lietuvos Naujenos" z 12. X. 1936 r.: W związku z obraniem Łotwy do Rady Ligi Narodów, rząd litewski postanowił założyć stałe poselstwo litewskie przy Lidze Narodów. Stałym posłem w Genewie z tytułem ministra pełnomocnego ma być mianowany litewski attachés wojskowy w Berlinie płk.generalnego sztabu Szkirpa. Pierwszym sekretarzem poselstwa ma zostać b.radca Gubernatury Kraju Kłajpedzkiego dr.Gerutis. Poselstwo ma być założone w listopadzie bieżącego roku. /A-13/.P.

2/. TOWARZYSTWO FRANCUSKO-LITEWSKIE W KŁAJPEDZIE. "L.Žinios" z 12.X. 1936 r.: 13 października do Kłajpedy przybył współpracownik francuskiego dziennika "Matin" Perard. Tegoż dnia w Kłajpedzie założono litewsko-francuskie towarzystwo. /A-5/.P.

3/. UDZIAŁ LITWY W ŚWIATOWEJ KONFERENCJI EKONOMICZNEJ. "L.Žinios" z 12. X. 1936 r.: Dnia 14 b.m. odbędzie się w New Yorku światowa konferencja ekonomiczna. W konferencji z ramienia rządu litewskiego weźmie udział litewski konsul generalny w New Yorku. Podczas obrad rozważane będą sprawy polityki ekonomicznej i finansowej. /A-11/.

4/. KONFERENCJA FARMACEUTÓW PAŃSTW BAŁTYCKICH W KOWNIE. "Prasa ryska z 16. X. 1936 r.: Z inicjatywy litewskie towarzystwa farmaceutów odbędzie się w tych dniach w Kownie konferencja organizacji farmaceutów państw bałtyckich. /K/.

5/. SKASOWANIE DERULOFTU. "L.Žinios" z 13. X. 1936 r. Od Nowego Roku na linii Berlin - Kowno - Moskwa będą kursowały samoloty niemieckiej Lufst - Hansy oraz sowieckiej Aerofloty. Deruluft jako taki zostanie zlikwidowany. /A-6/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

6/. "LIETUVOS AIDAS" O PRASIE ZAGRANICZNEJ NA LITWIE. "Lietuvos Aidas" Nr. 470 z 13. X. 1936 r. Artykuł p.t. "W sprawie prasy zagranicznej na Litwie".Streszczenie:

Część prasy litewskiej przeciwna ustawie prasowej wymyśliła w ostatnich czasach jeszcze jeden argument przeciwko tej ustawie, twierdząc że wobec braku na Litwie warunków niezbędnych dla rozwoju prasy krajowej ma miejsce zalew prasy obcej. Czytelnicy szukają w prasie zagranicznej tego, czego nie znajdują we własnej. Z tej przyczyny setki i tysiące litów mają wpłynąć zagranicę.

Ze względu na to, że dane statystyczne o prasie zagranicznej na Litwie nie były dotychczas ogłaszane, podobne wywody mogą wiele osób wprowadzić w błąd. Należy więc sprawę tę oświetlić.

Przedewszystkiem niepodobna prasy zagranicznej oceniać jedną miarką. Wśród pism zagranicznych są pisma naukowe i specjalne, które wzbogacają zasób wiedzy w Litwie; są też rzeczy beletrystyczne o niewielkiej wartości, lub też bibuła propagandowa, nieraz szkodliwa dla kraju. Należy więc uwzględniać nie tylko ilość, łcz również jakość. O ile nie można nic powiedzieć

przeciwko napływowi prasy dobrej , o tyle trzeba walczyć z napływem prasy złej. Cała prasa zagraniczna nie sięga nawet 30 tys. egzemplarzy, podczas gdy prasa wewnętrzna przewyższa 300 tysięcy egzemplarzy . Stosunek ten świadczy, że prasa zagraniczna w Litwie jest mało czytana. Poza zawodowcami i instytucjami państwowymi pisma zagraniczne czytają w Litwie głównie mniejszości narodowe: Łotysze, Niemcy, Żydzi, Rosjanie, Polacy i t.d. Z pośród Litwinów prasę zagraniczną czytają, ci którzy uczyli się zagranicą o poznali obce języki. Ponieważ ta ostatnia kategoria czytelników z roku na rok wzrasta, przeto wzrasta również napływ prasy zagranicznej. Poza tym na wzrost czytelnictwa prasy zagranicznej wpływa też rozwijająca się współpraca międzynarodowa. W rzeczywistości jednak jakiegoś znaczniejszego wzrostu czytelnictwa prasy zagranicznej w Litwie nie można dostrzec. Co się tyczy pism informacyjnych, to wskutek udoskonalenia informowania ze strony "Elty" czytelnictwo tych pism w ostatnich czasach zmalało.Tak więc zarzut co do zalewu obcej prasy w Litwie jest całkiem nieuzasadnione.

Jeżeli chodzi o gatunek przysyłanej do Litwy prasy zagranicznej, mniej więcej 90% tej prasy pochodzi z państw sąsiednich-Niemiec, Łotwy i t.d. Prasa ta czytana jest głównie przez odnośne mniejszości narodowe. Znaczna część prasy zagranicznej ma charakter propagandowy . Prasa ta w dużej mierze posyłana jest czytelnikom na Litwę całkiem bezpłatnie, lub za bardzo zmniejszoną opłatę. Oczywiście może tu być tylko mowa raczej o szkodzie politycznej niż o finansowej. Z tendencjami głoszonymi przez prasę propagandową należy walczyć. Dbają o to odnośne urzędy państwowe, nie wpuszczając takiej prasy do Litwy. Poważniejszej więc szkody politycznej taka prasa nie przynosi. Wszystkie zarzuty, jakie się ukazały w tej sprawie w pewnej części prasy litewskiej wynikły bądź z nieznajomości sytuacji, bądź też z nastawienia przeciwko ustawie prasowej. Mniej więcej 95% prasy zagranicznej przybywa na Litwę z krajów o ustroju autorytatywnym, gdzie niema dziś żadnych warunków rozwoju liberalizmu. Jedynie bardzo mała stosunkowo cząstka czytelników prasy zagranicznej w Litwie interesuje się pismami z krajów, gdzie społeczeństwo jeszcze nie odwróciło się od starych zasad liberalizmu. Tak więc prowokacyjny argument przeciwko ustawie prasowej, jakoby ustawa ta pomagała do utrzymywania w Litwie twierdz liberalizmu, został wyssany z palca. /C-18/.

K r o n i k a .

7/. SPRAWY UNIWERSYTECKIE W UJĘCIU REKTORA ROMERA. "XX Amžius" z 13. X. 1936 r. zamieszcza wywiad z prof.M.Romerem rektorem Uniwersytetu Kowieńskiego w sprawach uniwersyteckich. Projekt zmiany statutu uniwersyteckiego jeszcze nie został przedłożony. Sprawa ta wyjaśni się za kilka tygodni. Podobnież niema jeszcze konkretnego projektu Przedstawicielstwa Studentów.Możliwą jest rzeczą, że wszyscy studenci będą musieli uiszczać opłaty na rzecz przedstawicielstwa. Wydział Ewangelicki nie został skasowany. Co się tyczy poziomu studentów naogół pod względem moralnym i kulturalnym jest on zadawalniający. Zdaje się jednak,że jest w Uniwersytecie zbyt wiele wszelkich organizacyj, co nie jest zbyt zdrowym przejawem. Wkrótce mają przybyć uczeni z zagranicy z wizytą: prof.Curman ze Szwecji, prof.Tuenberg rektor Uniwersytetu w Sztokholmie, prof.Mandestam z Paryża, prof.Redslob ze Strasburga. 6-8 listopada ma się odbyć w Dorpacie druga konferencja narodowych komisji międzynarodowej współpracy intelektualnej. Na konferencję tę pojedzie również delegacja litewska. /C-29/.

8/. DZIAŁALNOŚĆ SEJMU . "L.Żinios" z 14. X. 1936 r.: Sejm przyjął ustawę o wynagrodzeniu dla personelu instytutu pedagogicznego i zmianę etatów Ministerstwa Oświaty. Poza tym rozpatrywano projekt zmiany ustawy o wzmocnienej ochronie państwa i projekt zmiany ustawy o szczególnej ochornie państwa. /C-3/.

9/. NOWY DYREKTOR IZBY ROLNICZEJ. "L.Żinios" z 14.X. 1936 r.: Poseł na Sejm St.Jakubauskas, który dotychczas zajmował stanowisko agronoma powiatowego w Wyłkowyszkach, został mianowany na stanowisko dyrektora Izby Rolniczej . /C-16/.P.

10/. ZJAZD SĄDOWNIKÓW. "L.Żinios" z 14 . X. 1936 r.: 13 października rozpoczął się w Kownie zjazd prezesów i prokuratorów. W zjeździe biorą udział: prezes Trybunału Najwyzszego, prezesi oddziałów cywilnego, karnego i kłajpedzkiego Trybunału Najwyższego, prezes Izby Apelacyjnej i prezesi kowieńskiego, szawelskiego, poniewieskiego i mariampolskiego Sądów Okręgowych oraz prokuratorzy Trybunału Najwyższego , Izby Apelacyjnej i Sądów Okręgowych. /C-19/.

11/. NOWE PISMA NA LITWIE. .L.Żinios" z 14.X.1936 r.: Minister Spraw Wewnętrznych udzielił następujących zezwoleń na wydawanie nowych pism: Witoldowi Gedgaudasowi na wydawanie i redagowanie wieczornego dziennika informacyjnego "Telegramas", Henrykowi Gajgałajtisowi na wydawanie tygodnika "Kaunietis", którego redaktorem będzie Witold Alsejka. P.Kiżynajtisowi na wydawanie czasopisma "Musu Jaunimas", ojcu franciszkanowi Dyrwiale /w Kretyndze/ na wydawanie tygodnika o treści religijnej "Sursum Corda". Poza tym zaszła zmiana wydawcy tygodnika polskiego "Chata Rodzinna". Jako wydawca zamiast p.Czesława Galińskiego pismo będzie podpisywał p.Michał Okiński. /C-18/.P.

12/. SPRAWA ZMIANY NA STANOWISKU NACZELNEGO REDAKTORA "LIETUVOS AIDASA".L.Żinios" z 12.X.1936 r. Naczelnym redaktorem "L.Aidasa" pozostanie prawdopodobnie nadal dotychczasowy redaktor naczelny Jakszewiczus - Ałantas, który pełni wciąż w redakcji swe dawne obowiązki. Nieporozumienie, które wywołało kryzys, ma być zlikwidowane i p.Jakszewiczus pozostanie nadal na swym dotychczasowym stanowisku. /C-16/.P.

13/. ZJAZD INSPEKTORÓW PRACY. "L.Żinios" z 13.X.36 r.: 11 października odbył się w Kownie zjazd inspektorów pracy, na którym uczestnicy zjazdu złożyli sprawozdanie ze swej działalności. Obradom przewodniczył główny inspektor pracy i ochrony społecznej Szostakas. Inspektorzy pracy otrzymali nowe instrukcje. /C-17/.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

14/. WYROK W SPRAWIE EKSCESÓW PODCZAS WYBORÓW KŁAJPEDZKICH. "L.Aidas" z 14. X. 1936 r.: 13 października Sąd wydał wyrok w sprawie ekscesów podczas wyborów kłajpedzkich /zdemolowanie lokalu wyborczego w Juknajciach/. Sąd skazał b.wiceprezesa kłajpedzkiego w Sejmiku Maszkisa na 11 mies.więzienia, Szymajtisa - na 1 i pół roku więzienia, Gerulisa i Peldżiusa na 1 pół roku więzienia, Srugisa - na 1 rok więzienia, Grygałajta na 1 pół roku więzienia, Grygajtisa i Makisa - na 1? rok więzienia Kraczmana i Nausedę na 1 pół roku, zaś resztę uniewinnił. /E - 20/.P.

x

x x